

„TUDNI SZERETNÉNK, MILYEN ÉDESEK A TUSZI NŐK”

A RUANDAI GENOCÍDIUMOT MEGELŐZŐ MÉDIADISKURZUS SZEREPE A NÉPIRTÓ NEMI ERŐSZAKBAN

LATOR ANNA LUCA

Bevezetés

Az 1994-es ruandai népirtás alatti extrém módon magas nemierőszak-eseteket tudatos gyűlöletpropaganda előzte meg. Számos egyéb tényező mellett az újságokban és a rádióban a kisebbségi csoport nőtagjairól közölt karikatúrák és egyéb hírek, a parancsnokok által adott „utasítások”, a közbeszéd tematizálása is szerepet játszottak a szexuális erőszak-cselekmények magas arányában (200–500 ezer) (Nowrojee, 1996:20). A téma külföldi feldolgozottsága mára számottevő, itthon azonban a ruandai genocídium ezen területével és megközelítésével keveset foglalkoztak.

A tanulmányban a történeti áttekintés után röviden ismertetem a háborús nemi erőszak természetét és jogi hátterét, majd a nemi szerepek és társadalmi pozíciók összefüggéseit. Ezután az általános médiadiskurzus bemutatása mellett a népirtás előtti években megjelent újságcikkek, rádióadások szövegét elemzem, és vetem össze azokkal a vallomásokkal, amelyekben az áldozat kitér arra, hogy elkövetője miként verbalizálta motivációit.

A szövegben a nemi erőszak fogalma alatt a Nemzetközi Büntetőbíróság 2000-ben elfogadott definícióját értem, amely Lipták Zita fordításában a következő: „(...) az elkövető megtámadta egy személy testét olyan módon, mely behatolást eredményezett, akár a legcsekélyebb módon, egy nemi szervvel az áldozat vagy az elkövető bármely testrészébe, vagy bármely tárgy vagy testrész által az áldozat anális vagy genitális nyílásába. A támadást erővel, illetve erővel vagy kényszerrel való fenyegetéssel követték el, mint amelyet az adott személy vagy más személy elleni erőszaktól való félelem, a fizikai kényszer, a bebörtönzés, a pszichológiai nyomás vagy a hatalommal való visszaélés, illetve a kényszerítő környezetből fakadó előnyök kihasználása eredményez, vagy a támadást egy olyan személy ellen követték el, aki nem képes valódi, őszinte beleegyezését adni.” (Lipták idézi: PCNICC, 2000:12). A szexuális erőszakot a bíróság ennél valamivel tágabb fogalomként határozza meg, és minden olyan esetet magában foglal, amely szexuális jellegű, akkor is, ha nem történik behatolás. (Lipták, 2010:23) A tanulmány elsősorban a nemierőszak-eseteket vizsgálja, de helyenként szinonimaként használom a szexuális erőszak kifejezést.

Történeti áttekintés

1994 tavaszára Ruanda belpolitikai viszonyai olyan feszültté váltak, hogy amikor leölték az elnök, Juvenal Habyarimana repülőgépét, órákon belül kezdetét vette a körülbelül 100 napos vérengzés. A médiában az „etnikai konfliktus”, „törzsi gyűlölet” stb. kifejezéseket használják az események leírására, noha tudjuk, hogy az ilyen típusú atrocitások nem pusztán két csoport etnikai szembenállása miatt, hanem számos tényező együttes hatására, hosszú évek alatt eszkalálódnak háborúvá, népirtássá (Diamond, 2009:311).

Előzmények

Nem volt ez másként Ruandában sem, ahol a német kolonizációt váltó belga gyarmatosítók „*merev etnikai címkévé változtatták*” (T. Horváth, 2008:141) az egyébként valamennyire átjárható, és sokkal inkább gazdaságilag meghatározott csoportkategóriákat. Az ország területén a 20. század elején körülbelül 85% volt a főként mezőgazdaságból élő hutuk aránya, 14% az állattenyésztő tusziké, a maradék 1%-ot pedig a vadászó tuák tették ki. A teljes lakosság a közös, kinyarwanda nyelvet beszélte (és beszéli ma is az angol mellett), döntő többségük pedig a katolikus hitre tért át a 20. századra.

A gyarmati rendszer eleinte a jobbmódban élő, arisztokráciához tartozó tuszikat támogatta (Tarrósy, 2011:84). Ez azt jelentette, hogy az oktatásban és a közszférában is felülreprezentáltak voltak arányukhoz képest. Az 1930-as években a személyi igazolványba is bevezették a törzsi hovatartozás jelölését. A meghatározáshoz a tehének számát vették alapul. Akinek tíz vagy annál több szarvasmarhája volt, az tuszinak számított, hiszen hagyományosan ők voltak az állattartók. Később, az 1950-es években, amikor az ország már látta a függetlenedés lehetőségét, a belga vezetés a hatalmi pozícióra esélyesebb, többségi hutu csoportot kezdte támogatni.

Amikor az ország 1962-ben függetlenedett, az addig elnyomást megélt hutuk felgyújtották a tuszik házait, állataikat megölték, őket pedig tízezzrel kergették el az országból. A legtöbben Ugandában telepedtek le, de a visszatérés reménye nem veszett ki a tuszi menekültekből, a függetlenedést követő évtizedekben sem. Az országban a többségi csoporthoz tartozó hutu elnökök váltották egymást az 1990-es évek elejéig. Az aprócska, 26 ezer négyzetkilométeres ország külföldi segélyekből és – ásványkincs híján – főként mezőgazdaságból tartotta el körülbelül 7 milliós lakosságát.

Fő exportcikkei, a tea és a kávé árának leértékelődését követően az 1980-as évekre Ruanda extrém módon elszegényedett, a lakosság egy része éhezett, és az ország infrastruktúrája is lepusztult. Az egyébként is alacsony bevétel jó részét a korrupció falta fel. Mindeközben az addig a környező országokban élő, főként tuszikból álló csoportok mozgolódnak kezdtek, szerették volna repatriálni tagjaikat, kiváltva ezzel a ruandai hutuk ellenszenvét. Az Ugandában életre hívott – főként menekült tuszikból álló – Ruandai Hazafias Front (továbbiakban RPF) komoly tárgyalásokba kezdett az 1973 óta regnáló hutu Juvenal Habyarimana elnökkel, azonban az 1990-es évtized elejétől, ahogy a kiegyezés realizálódni látszott, egyre nagyobb teret kapott a hatal-

mukat, befolyásukat féltő hutuk hangja (Diamond, 2009:305-21). Ebben az időben a kormány utasítására már összeírásokat végeztek a települések lakóinak etnikai hovatarozásáról, és körülbelül egymillió belső menekült volt Kigali környékén.

1993. augusztus 4-én, jelentős külföldi nyomásra, megszületett az arushai egyezmény, amely többek közt a környező országokba került és a belső menekültek helyzetét is rendezte a jogállamiság megalapozása és az átmeneti intézményrendszer kialakítása mellett (Biedermann, 2015:80-82). 1994. április 6-án, miután a Dar es Salaamból, egy csúcstalálkozóról hazatérő Habyarimana életét veszíti a lelőtt repülőn, Theoneste Bagesora hadügyminiszter ragadja magához a hatalmat, és az előzetesen kialakított feszes infrastrukturális és adminisztratív hálóban – a *burgomasterek* (területi vezetők) rendszerével,¹ valamint a korábban megrendelt több százezer bozótvágó kés segítségével – megkezdi a helyi tuszi lakosság szisztematikus kiirtását (Biedermann, 2015:84-86).

A jelenlegi hivatalos narratíva szerint a vérengzést az RPF állította meg július elejére. Ez alatt a három hónap alatt körülbelül 250 ezer, főként tuszi nőt erőszakoltak meg a harcok során (Nowrojee, 1996:20).

A nemi erőszak és a háborús nemi erőszak

A béke és háború idején elkövetett nemi erőszakról szóló diskurzust Susan Brownmiller 1975-ös *Against our Will: Men, women, rape* című munkájával kezdte meg. Brownmiller mellett érvel, hogy a nemi erőszak nem más, mint a tudatos megfélemlítés eszköze (Lipták, 2010:19).

A háborús nemi erőszak

Elméletét évtizedekkel később kezdték kritizálni, többek közt az evolucionisták, illetve a szexuális erőszakot mint a háborús stratégia elméletét képviselők. (Lipták, 2010:20) Ahogy a csoportközi konfliktusok mindig is jelen voltak az emberiség történetében (Csepeli, 2014:11-12), úgy a háborús nemi erőszak létezése is az emberek csoportjai között kialakuló konfliktusokkal azonos időre datálható. Az eseteket az irodalom és a művészet is megörökítette az utókor számára. Ezekből a történetekből tudjuk, hogy a keresztes hadjáratok, Dzsingisz kán birodalomépítése, de az amerikai polgárháborúk során is megjelent a nemi erőszak (Lipták, 2010:11).

Az újkori történetírás háborús nemierőszak-esetei közül (a mostanában egyre nagyobb nyilvánosságot kapó) zsidó nők ellen; a második világháború után a Vörös Hadsereg és a többi felszabadító csapat által elkövetett; továbbá a délszláv polgárháború és a ruandai genocídium alatt, valamint az abból továbbterjedő kongói polgárháborúban végrehajtott atrocitások kaptak kiemelt figyelmet.

A háborús nemi erőszak „általános” elkövetési motivációi a témát különböző aspektusokból vizsgálók szerint a vágykiélés mellett a megalázás rítusa, a dominancia igazolása, a totális pusztításra törekvés.² A tanulmány aspektusa miatt fontos megemlíteni Jonathan Gottschall kritikai észrevételét, mely szerint nem biztos, hogy az elkövetés és a következmények között fennálló kapcsolat automatikusan a motivációt bizonyítaná (Gottschall, 2004:132).

A nemi erőszak háborús fegyverré való leegyszerűsítése, illetve a szexuális vágy mint az elkövetés kizárólagos mozgatórugójaként történő értelmezés kizárja a jelenség komplex értelmezését. Tanulmányomban a háborús nemi erőszakot kontextus-függő, számos komponensből álló és sosem ugyanolyan jelenségként kezelem.

A nemi erőszak és a háborús nemi erőszak jogi háttere

A nemi erőszak áldozatainak védelmét az 1949-ben kodifikált IV. genfi egyezmény 27. cikke szabályozta elsőként a történelemben. Az egyezményben foglalt cikk létrejöttének ideje nem véletlenül esett a második világháború utánra, hiszen mind Európában, mind a Távol-Keleten több millió nő vált nemi erőszak áldozatává. „Ennek ellenére sem a nürnbergi, sem a tokiói bíróság alapokmányában nem sorolta az ún. emberiség ellenes bűntettek közé a nemi erőszakot, illetve a szexuális erőszak egyéb formáit.” (Lipták hivatkozva: Dallman, 2009: 2-3; Zanetti, 2007:219).

Ekkor még az egyezmény csupán a nemzetközi fegyveres konfliktusokra vonatkozott, 1977-ben azonban kiterjesztették a nem-nemzetközi fegyveres konfliktusokra is. A nemi erőszak jogi szabályozásának gyakorlatba való átültetése ugyanakkor csak az 1990-es évek elején történt meg. Elsőként az 1992-ben, Hágában felállított Volt Jugoszlávia Nemzetközi Büntetőtörvényszék (International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia, ICTY) sorolta státútumában a nemi erőszakot az emberiség ellenes bűncselekmények közé, majd az 1994-ben, Arushában felállított Ruandai Nemzetközi Büntetőtörvényszék (International Criminal Tribunal for Rwanda, ICTR) is. Utóbbi azért is kiemelten fontos, mert az ICTR működése alatt ítélték el először elkövetőt szexuális erőszak vádjával. Az ICTR 1998-ban ítélte el Taba település egykori polgármesterét, Jean-Paul Akayesut népiirtás és emberiség ellenes bűncselekmények vádjával (Lipták, 2010:15-6). A vádirat szerint Akayesunak nemcsak tudomása volt a fennhatósága alá tartozó *commune*-ben elkövetett különböző szexuális erőszak-cselekményekről, hanem azokra kifejezetten buzdította is a férfiakat.³

A népiirtó nemi erőszak (*genocidal rape*) kifejezés megjelenése

Catharine A. MacKinnon, nemzetközi jogász, az ICTR működéséről szóló 2007-es konferencia egyik résztvevője, Anne-Marie de Brouwer és Sandra Ka Hon Chu *The*

A nemi erőszak áldozatainak védelmét az 1949-ben kodifikált IV. genfi egyezmény 27. cikke szabályozta elsőként a történelemben. Az egyezményben foglalt cikk létrejöttének ideje nem véletlenül esett a második világháború utánra, hiszen mind Európában, mind a Távol-Keleten több millió nő vált nemi erőszak áldozatává.

Man Who Killed Me című könyvében így fogalmaz: „*Ez nem kontrollvesztett nemi erőszak. Ez tudatos nemi erőszak. Nemi erőszak a halálba kergetésért, a mézárulásért, a gyilkosságért és azért, hogy az áldozat a saját halálát kívánja. Nemi erőszak az elkergetés eszközeként, hogy az üldözöttek elhagyják otthonaikat és soha ne akarnak visszatérni. Nemi erőszak azért, hogy mindenki lássa, hallja és elmondjak másoknak: nemi erőszak a látványosságért. Nemi erőszak azért, hogy léket üssön a közösségen, hogy darabokra zúzza a társadalmat és elpusztítsa az embereket. Ez népirtó nemi erőszak.*”²⁴ (de Brouwer&Ka Hon Chu 2009:154).

Ruanda társadalmi berendezkedése, a nők státusza

Ahogy a bevezetőben említettem, a média gyűlöletheadjárata „csak” egy komponens volt az extrém módon magas nemierőszak-esetek elkövetésében, és a média sem tudott volna mire építkezni előzmények nélkül. Mindehhez egy olyan hierarchikus berendezkedés teremtett alapot, amely évszázadok óta meghatározta a nők szerepét a ruandai társadalomban.

Ruandában, a Butare-ban lévő Néprajzi Múzeumban tett látogatásom alkalmával túravezetőm egy hagyományos női viseleteket bemutató vitrin előtt elmesélte, miért is tartják a ruandaiak szebbnek a tuszi nőket (bár ő nem nevezte meg, csupán a szarvasmarhabőr szoknyáról és a tehéntej áldásos hatásairól mesélt, mert az etnikai hovatarozás említése a népirtás óta komoly retorziókat vonhat maga után). Hagyományosan a tehetősebb, szarvasmarhatartó tuszik engedhették meg maguknak, hogy elegáns bőrszoknyát hordjanak nőtagjaik, a közhiedelem szerint pedig, ha egy nő tejet iszik, magasra nő és szép bőre lesz. Tovább erősítette a kiváltságos, felsőbbrendű megítélést, hogy a hamita-hipotézis szerint a tuszik Afrika északi részéről származnak, ezért bőrük világosabb, jobban hasonlítanak az európaiakra. Részben emiatt preferálták őket sokáig a gyarmatosítók a közigazgatási rendszerben is. Ráadásul a hutu nőkhöz képest arányuk olyan alacsony volt a társadalomban, hogy már-már kurióznak számítottak. Az arisztokratikus tuszi nőkép tehát már évtizedekkel, de inkább évszázadokkal a népirtás előtt jelen volt Ruandában.

A teljes ruandai társadalomban azonban egyértelműen másodlagos pozícióban léteztek a nők. A patrilineáris leszármazási rendszer miatt a nők nem örökölhettek földvagyont, sőt, saját maguk is először apjuk, később pedig férjük, esetleg fiútestvérük családjához tartoztak. Ez azt jelenti, hogy ruandai nő gyakorlatilag nem létezhetett önállóan, férfi nélkül. Feladatai a házkörűli munkára koncentráálódtak, az oktatáshoz, közigazgatási munkákhoz nem igazán férhettek hozzá.

Az Emberi Jogi Figyelő (Human Rights Watch) 1996-os tanulmányában egy Kigaliban tevékenykedő szervezet munkatársa szemléletesen írja le a ruandai nő szerepét: „*A lányokat kiskoruktól kezdve az anyaságra és a feleségszerepre tanítja édesanyjuk. A nőknek a házról kell gondoskodnia és a földeken kell dolgoznia. Számítalan viselkedésformát meg kell tanulnia, mint a távolságtartó attitűd vagy a behódolás... A család értéke, hogy hány fiúgyermek van.*” (Nowrojee, 1996:20)

Egyrészről tehát a ruandai nők egyértelműen másodrendű státuszban éltek a férfiakhoz képest, gyakorlatilag a férfiak tulajdonában álltak. Ennek azért volt

kulcsszerepe a népirtó nemi erőszakban, mert ahogy Christopher W. Mullins fogalmaz: „Amikor egy nő tulajdon, kifosztható”⁵ (Mullins, 2009:3). Másrészt viszont a kisebbségi csoport nőtagjai az elegáns, vonzó, elérhetetlen eszményképet testesítették meg. Erre a két, némiképp ellentétes, mégis egymást erősítő megközelítésre tudott építkezni a rádió és a nyomtatott sajtó a népirtás előtti gyűlöletheadjárat éveiben (Nowrojee, 1996:16).

Fontos megemlíteni, hogy a nők ellen elkövetett erőszakos cselekmények száma már a népirtás megelőző időkben is magas volt. Egy 1993-ban, a Radio Télévision Libre des Mille Collines (RTL) által sugárzott rádióadásban a műsorvezető visszautalt egy korábbi adásra, amelyben a motoros taxisok által elkövetett nemi erőszakról esik szó. A műsorvezető azt állította, számos sofőr visszaél a helyzettel, amikor ittas nőket és prostituáltakat szállít. A nők ellen elkövetett erőszakos cselekmények a konfliktusok után sem múlnak el. Így volt ez Ruandában is, ahol még évtizedekkel a genocídium után is súlyos problémát okoz a családon belüli és szexuális erőszak.⁶

Médiadiskurzus a nőkről az 1990-es évek elején

Ahogy a történeti áttekintésben említettem, az 1980–90-es évek fordulójára a ruandai gazdaság összeomlását morális válság is súlyosbította. Amellett, hogy a tuszikat szinte teljes mértékben kiszorították a közigazgatási szférából, ebben az időben kezdtek megjelenni a rádióműsorokban és az újságokban az ellenük, illetve kifejezetten a tuszi nők ellen irányuló tartalmak. David Yanagizawa-Drott 2014-es tanulmányában statisztikai adatokkal igazolja az RTL rádió szerepét a népirtásban. Habár a nemi erőszak kérdéskörére nem tér ki írásában, a szerző becslése szerint a genocídium fő szervezői – mivel a rádió volt a fő tájékoztató forrás –, a médium segítségével mintegy tíz százalékkal növelhették az erőszak elkövetőinek számát (Yanagizawa-Drott, 2014).

A tuszi nőkről már korábban kialakult sztereotípiák – miszerint szebbek, kívánatosabbak hutu társaiknál, szexualitásra és gyönyörré teremtettek, ugyanakkor lenézik a hutu férfiakat, és csak saját csoportjuk érdekében lépnek velük bármilyen szexuális kapcsolatra – végül egy közös jelzővé formálódott: a kinyarwanda nyelv *bizungerezi* szóval illette a tuszi nőket, melynek jelentése: gyönyörű és kívánatos (Nowrojee, 1996:17).

Bár a fő tájékoztató forrás a rádió volt, és az újságokat csak a fővárosban terjesztették, a városba járó vidéki lakosság, illetve a *burgomasterek* magukkal vitték hétvégén lakóhelyükre is. A ruandaiak körülbelül 66%-a tudott olvasni, ők pedig a szokás szerint felolvasták azoknak, akik nem tudtak.

A sajtó szerepe – nyomtatott és elektronikus média

Az újság

A nyomtatott sajtóban a havi kétszer, 1500-3000 példányban megjelenő, *Kangura* című lap járt élen a gyűlöletkeltésben: a katolikus országban 1990-ben kiadta az iko-nikussá vált *A jó hutu tízparancsolatát*. A tuszi nőkre vonatkozó rész így hangzott:

„1. Minden hutunak tudnia kell, hogy a tuszi nő, bárkiről legyen is szó, csak a saját, tuszi csoportjáért tesz mindent. Ezért árulónak tekintünk minden hutut, aki:

- tuszi nővel házasodik
- tuszi nővel barátkozik
- tuszi nőt alkalmaz titkárnőként vagy szeretőként tart.

2. Minden hutunak tudnia kell, hogy a mi hutu leányaink sokkal jobban ille- nek hozzájuk, és sokkal megfelelőbbek családjának. Ők talán nem szépek, jó titkárnők és nem hálásabbak?

3. A hutu nőknek ébernek kell lenniük, és oda kell figyelniük férjükre, testvé- rükre és fiaikra”.⁷

A hutuk helyes viselkedését meghatározó tíz irányelv közül tehát három kifeje- zetten a tuszi nők ellen irányult.

Később, 1993-ban szintén ebben a lapban a következő címmel jelent meg egy cikk: „*A Cockroach Cannot Give Birth to a Butterfly*”, ami magyarul annyit tesz: Egy csótány nem tud életet adni egy pillangónak (Green, 2011). Kinyarwanda nyel- ven az *inyenzi* csótányt jelent, ami a tuszik gúnynevévé, és dehumanizálásuk egyik első állomásává vált. A fenti mondat jelentése pedig, hogy egy tuszinak nem lehet hutu gyermeke (még akkor sem, ha apja hutu származású). A gyűlöletkeltő szavakat gyakran erős és egyértelmű üzenetekkel toldották meg karikatúrák formájában.

▲ 1. Tuszi nők csábítják Roméo Dallaire tábornokot

Le sang et le sexe. Les "horreurs de la guerre attribuées au FPR
(Kamarampaka, 7. avril 1993, n° 15, p. 14)

- Les Inkotanyi ont travaillé à Ruhengeri.

▲ 2. Az RPF által elkövetett borzalmakat ábrázolják a Kangura című lap karikatúráján⁸

A kép 1994-ben jelent meg az alábbi aláírással: „Dallaire tábornokot és hadseregét csapdába ejtették a tuszi femme fatale-ok”.⁹ Roméo Dallaire azért került rá a karikatúrára, mert az akkor az országban állomásozó ENSZ-békefenntartók, az UNAMIR vezetője volt. Az ország hutu vezetése részben a régebbi, gyarmati időkből származó előítéletek miatt, részben azért, mert az ENSZ nem fordította csapatait az RPF ellen, „nem védte meg” a hutukat tőlük, folyamatos kritikával illetve nemcsak az újságban, hanem a rádióban is az UNAMIR-t, és kiemelten Roméo Dallaire parancsnokot.

A rádió

Az RTLm főként a ruandai aktuálpolitikával foglalkozott a népiértéstartó időszakban, de arra is találtak alkalmat, hogy érintsék a tuszi nőkkel kapcsolatos témákat. Egy 1993 decemberében sugárzott adásban az etnikai hovatartozás kérdését járja körül a műsorvezető és vendége, amikor kitérnek arra, hogy egy hutu férfi szinte sosem vesz el tuszi nőt. Noha a leszámazási rendszer miatt közös gyermekük hutu lenne, mégis abszurdnak számítana egy „feleségnek nem alkalmas” tuszi nőt elvenni.¹⁰

Az Arushai egyezmény¹¹ kapcsán az RTLm műsorvezetője egészen nyíltan és egyértelműen fogalmazta meg ezt az általános nézetet a tuszi nőkről: „Holnap a kormány aláírja az egyezményt az RPF-fel Arushában. Az Inkotanyik (az RPF gúnyneve, amit később maguk is átvettek, jelentése körülbelül: kegyetlen harcos) elmennek Arushába. Ismerik a helyet, ezért már megérkeztek, hogy terjesszék hazug-

ságaikat. Ott vannak velük az IBIZUNGERE-k (tuszi nők, akik gyönyörűségükkel el tudják csavarni a férfiak fejét) is, hogy félrevezessék az embereket bűnös és gonosz mosolyukkal.”¹²

Az RTL M a már felsorolt sztereotípiák mellett aktuálpolitikai elemzésében kiemelt figyelmet fordított Agathe Uwilingiyimanára, akit Habyarimana – befolyásolhatóságában bízva – a népirtás előtt pár hónappal nevezett ki kormányfőnek. Uwilingiyimana azonban tartotta magát az 1993-as Arushai egyezményhez és az RPF-fel való megbékélést szorgalmazta, ezért a rádióban visszatérően és fokozódó ellenszenvvel nyilatkoztak róla. „Az embereket meg kell mozgatni ez ellen a nő ellen” – hangzott az RTL M-ben 1994. április elején.¹³ A szélsőséges hutuk nem hagyták, hogy Habyarimana április 6-i halála után az egyébként számos, nőket érintő témával – mint a teherbe esett diáklányok további oktatásának problémája, a gyakorta szinte kényszermunkát végző családanyák helyzetének javítása, a női oktatók, tudósok, politikusok számának növelése – foglalkozó Uwilingiyimana kerüljön a helyére, ezért másnap reggel férjével együtt kivégezték (T. Horváth, 2015:3-7).

Ugyan a mártírként meghalt miniszterelnök asszony nem tuszi volt, mérsékelt hozzáállása mégis elég volt ahhoz, hogy célponttá váljon a saját házában, először csak a médiadiskurzusban, később pedig a népirtás első napján. Kivégzése inkább politikai szerepvállalásának, mintsem nemi hovatartozásának szolt, mégis szimbolikus jelentőséggel bír, hogy az egyetlen, nőként komoly sikereket elérő szereplőt hamar ellenséges légkör fogadta, és rövid úton kiírták a politikai életből.

Tematizált valóság

Glózer Rita 2007-ben megjelent írása Terell Carvert idézi a nyelv és a valóság megteremtésének kapcsolatáról: „Valójában a nyelv révén tudjuk megteremteni és kifejezni szubjektivitásunkat, általa vagyunk képesek társadalmi tevékenységeket végezni, hatalmi relációkat kialakítani” (Glózer idézi Carvert, 2007:262). A rendszeresen ismétlődő, nyomtatott és sugárzott, tematizált szóhasználattal, vagyis a nyelv segítségével és a sztereotípiák vizualizálásával megalkották a ruandaiak számára a tuszi nő „jelentését”, s ezáltal kialakították a többség számára azt a valóságot, amelyben minden hozzájuk kapcsolódó tevékenységet értelmeztek (vö. Geertz, 1994).

Ebben a valóságban a tuszi nők *ibizungerezi*-k, szexualitásukkal veszélyesek a hutu férfiakra, rajtuk keresztül pedig a hutu nőkre, tehát az egész társadalomra nézve.

A fentiekben vázolt események alapján egyértelműnek tűnik, hogy a közbeszéd tematizálása tudatosan felépített stratégia volt, amely előkészítette a népirtó nemi erőszakot. Az *ibizungerezi*, valamint a *femme fatale* (titokzatos és csábító nő, aki nőiességével és erotikus kisugárzásával a férfiakat veszélyes helyzetbe sodorja)¹⁴ jelzőkkel szexuálisan vonzóvá tették a tuszi nőket. Közben a véleményformáló csatornák azt sulykolták, hogy a hutu nők „sokkal inkább illőek” a hutu férfiakhoz, és családanyának is megfelelőbbek. A hutu nőknek továbbá „oda kell figyelniük férjeikre, bátyjaikra, fiaikra”. Meg kell akadályozni, hogy bármilyen kapcsolatot létesítsenek tuszi társaikkal. Mindezzel a tiltott, elérhetetlen kategóriába sorolták őket.

A tuszi nő tehát a ruandai társadalomban a népirtást megelőző években az alábbi tulajdonságokkal bírt: vonzó, szexuálisan túlfűtött, veszélyes és tiltott. A hétköznapi szexizmus azonban hamarosan népirtó nemi erőszakba fordult át.

A népirtó nemi erőszak megjelenése Ruandában

A nemi erőszak áldozatainak számát általában az abból származó terhességek alapján szokták számolni. Az elfogadott statisztika szerint 100 esetből 1 magzat fogan, Ruandában pedig 2000 és 5000 közé teszik a nemi erőszakból származó terhességek számát. Ez tehát azt jelenti, hogy három hónap leforgása alatt nagyságrendileg 200 és 500 ezer közötti nemi erőszak történt a genocídium alatt (Nowrojee, 1996:20).

A fentiekben vázolt tuszi nőkép azonban bizonyosan nem lett volna elég ahhoz, hogy a körülbelül száz nap alatt ilyen extrém módon magas legyen a nemierőszak-esetek száma. Az is kellett hozzá, hogy a katonák és a milícia, az *interahamwe* – akiket gyakran a reményvesztett fiatal férfiak közül toboroztak, alkohol, étel és zsákmány reményével is kecsegtettek (Diamond, 2009:305-21) – tagjai ne csak a gyilkolást, hanem a nemi erőszakot is parancsra vagy utasításra kövessék el. Ezeket a parancsokat főként a *burgomasterek* adták ki.

Az ENSZ által 2009-ben, a népirtás emlékének tizenötödik évfordulójára felvett interjúk közül az egyik áldozat szerint elkövetője az alábbiakat mondta: „*A polgármester azt mondta, azt teszünk veletek, amit akarunk*”.¹⁵ Ebben a kijelentésben ugyan még csak „szabad kezet” kap az elkövető, de az említett, mérföldkönek számító 1998-as, ügyész kontra Paul Akayesu ügyben, amelyet a Ruandai Nemzetközi Büntetőtörvényszék tárgyal, egyértelműen bizonyították a népirtásra és a nemi erőszakra kiadott parancsot. Az eset nyomán a „*népirtó nemi erőszak*” fogalma hivatalosan bekerült a nemzetközi jogba. Az előzetesen gerjesztett gyűlölet és a parancsvégrehajtás tehát egymást segítette az elkövetés mértékében.

Az is gyakran előfordult, hogy az elkövető pénzért vásárolta meg „feleségeit”, és nem ölte meg a nőt a szexuális bántalmazás után, hanem „kényszerházasságban” tartotta fogva őt vagy őket otthonukban. Ez azért fontos információ, mert a témára vonatkozó szakirodalomból tudjuk, hogy itt nem a „vérvonal-frissítés”, azaz a teherbejítés volt a fogva tartás célja, mint például a délszláv polgárháború során felállított „erőszak-táborokban”.¹⁶ Erin K. Baines *Vulnerable Bodies: Gender, the UN and the Global Refugee Crisis* című könyvében említést tesz arról, hogy a kolonizációt megelőző időszakban a gazdag és befolyásos hutu férfiak azért házasodtak tuszi nőkkel, hogy kifejezzék vele társadalmi felemelkedésüket. A hutu férfi számára tehát státuszszimbólummá vált a tuszi feleség (Baines, 2004).

A vallomásokból kirajzolódó elkövetői motivációk és az elkövetés mintázatai azt bizonyítják, hogy az évszázadok óta fennálló, majd a média által tovább erősített és torzított, tuszi nőkről kialakított kép is súlyosan hozzájárult a katonák és az *interahamwe* tagjai által elkövetett nemi erőszakhoz. Az Emberi Jogi Figyelő átfogó tanulmányában, amelyhez 304 interjút vettek fel, arról számolnak be a nemierőszak-áldozatok, hogy elkövetőik az alábbiak szerint verbalizálták motivációikat: „*Tudni szeretnénk, milyen édesek a tuszi nők*”; vagy „*Ti tuszi nők azt gondoljátok, túl jók*

vagytok nekünk”; „Tudni szeretnénk, milyenek a tuszi nők a hutu nőkhöz képest”; „Ha béke lenne, sosem fogadnátok el minket”.

A tanulmány továbbá arra is kitér, hogy egy kigali NGO szervezet nemierőszak-áldozatokkal foglalkozó munkatársa a tapasztalatai alapján azt állítja, hogy a nemi erőszak azért volt ennyire széleskörű, mert a hutu férfiak szexuális kapcsolatba szerettek volna lépni a tuszi nőkkel, hiszen különleges szexualitást tulajdonítottak nekik. Más áldozatok arról számoltak be, hogy elkövetőik szerint a tuszi nők „túl büszkék” (Nowrojee, 1996:16).

Az áldozatok túlnyomó részének olyan általános mentális kihívásokkal kell megküzdeniük, mint a poszt-traumás stressz szindróma, depresszió, idegrendszeri problémák, alkohol- és drogfüggőség. Ezek rendszeres rémálmokkal és a fizikai egészséget is károsító következményekkel járnak. Probléma továbbá, hogy a brutális szexuális bántalmazás során az áldozatok gyakran olyan sérülést is szenvedtek, amely hatással van fogamzó képességükre (Hamilton, 2000).

A felelősségre vonás társadalmi akadályai

A ruandai népirtás mérlege azt mutatja, hogy az ország lakóinak túlnyomó részét érintették a véres konfliktusok: áldozatok, szemtanúk, segítők és elkövetők hordozzák magukban a genocídium emlékét. A hatalomra kerülő tuszi kormány ezért úgy látta, Ruanda lakói csak akkor tudnak megbékélni, ha a népirtás indikátorát, az etnikai hovatartozást „kitörlik” az ország történetéből. A törzsi kategorizáció tehát szép lassan eltűnt a személyi igazolványból, a himnuszban és a közbeszédből is; az etnikai hovatartozás említését ma már törvények szabályozzák. Így fordulhatott elő, hogy noha tudjuk, hogy nincs olyan háború, amelyben kizárólag az egyik fél követ el bűnöket, a ruandai igazságszolgáltatás kizárólag a hutu bűnösöket vonta felelősségre – a nemierőszak-esetek kapcsán is (Conroy, 2014).

A felelősségre vonás eszközei, megvalósulása, a feltárás akadályai

Az 1995-ben létrehozott és a működését 2012-ben befejező Ruandai Nemzetközi Büntetőtörvényszék 52 vádlottat talált bűnösnek nemi erőszak és egyéb szexuális bántalmazás büntetésében.¹⁷ Az Arushában¹⁸ felállított

Az áldozatok túlnyomó részének olyan általános mentális kihívásokkal kell megküzdeniük, mint a poszt-traumás stressz szindróma, depresszió, idegrendszeri problémák, alkohol- és drogfüggőség. Ezek rendszeres rémálmokkal és a fizikai egészséget is károsító következményekkel járnak. Probléma továbbá, hogy a brutális szexuális bántalmazás során az áldozatok gyakran olyan sérülést is szenvedtek, amely hatással van fogamzó képességükre.

nemzetközi törvényszék tevékenységét a 2001-ben életre hívott falusi bíróságok intézményének kellett kiegészítenie, mivel az ország legtöbb „megbízható” (azaz tuszi vagy tuszi-barát) jogászát kiirtották a genocídium alatt, miközben körülbelül 135 ezer ügy várt tárgyalásra.

A *gacaca* bíróságok tárgyalásait általában a faluközösség idős és köztisztelőben álló tagjai vezették és a környékbeli ügyeket tárgyalták. (T. Horváth, 2008) Az igazságszolgáltatás gyakran a bocsánatkérésben (tehát személyes kontaktuson alapuló aktusban) mérték.¹⁹

A nemi erőszak – amely egyébként a legsúlyosabb kategóriájú bűnök besorolása alá esett – a legtöbb esetben rejtve maradt. Maya Sosnov 2008-as tanulmányában szemléletes adatokra hívja fel a figyelmet: Gikongoro tartományban, ahol 1881 ember vallotta magát bűnösnek a népirtásban való részvételért, egy sem tett említést szexuális bűncselekményről.

A szerző továbbá egy 2002-es tanulmányra hivatkozva arról is említést tesz, hogy a megaláztatástól félve a nők maguk sem tettek vallomást az ellenük elkövetett szexuális bűncselekményről. A szegény mellett a megtorlástól való rettegés is szerepet játszott a bűnök elhallgatásában. (Sosnov, 2008:13) Mivel ezek a falusi bíróságok általában az adott körzet ügyeit tárgyalták, a szomszédok gyakran féltek egymás ellen tanúskodni.

A népirtás alatti nemi erőszakkal kapcsolatos bűncselekmények teljes körű feltárása és a felelősségre vonás tehát elmaradt. Az elkövetők nagy részének neve máig ismeretlen, így a motivációk feltárása is problémás. Az egyik legismertebb könyvben, *A bozótvágyó kések évszaka* című kötetben gyilkosok vallanak, de hasonló felvételt nemi erőszakot elkövetőkkel nem igazán készítettek.

Bár a szakirodalom nehezen teszi lehetővé (hiszen például az ICTR sem tárgyalt egyetlen ilyen esetet sem), feltételezhetjük, hogy valamilyen mértékű elkövetés tuszi fegyveresek részéről is történt, már a népirtás alatt is, az utána a Kongói Demokratikus Köztársaságba (akkori nevén Zaire) menekülő hutu nőkkel szemben azonban biztosan.²⁰

Feltételezhetjük továbbá azt is, hogy ugyan jóval kisebb arányban, de a férfiakkal szemben is követtek el nemi erőszakot a konfliktus során.²¹

Összegzés

A tanulmányban arra vállalkoztam, hogy bemutassam, hogyan járult hozzá a tuszi nők elleni tematizált médiadiskurzus a ruandai népirtás alatt elkövetett nemierőszak-esetek extrém módon magas számához. Bemutattam, hogy a médián keresztül milyen szavakkal és jelentésekkel ruházta fel a közbeszédben a tuszi nőket a hutu propaganda.

Az egyéb tényezőket – mint a totalitásra törekvés és parancskövetés – figyelembe véve, és az áldozatok beszámolóival összevetve pedig bemutattam, hogyan tették „valóssággá” az elkövetők a tuszi nőknek tulajdonított „szexuális romlottságot”, és fordították a hétköznapokba beépült, „ártatlannak” tűnő sztereotípiákat a történelem egyik legbrutálisabb háborús nemi-erőszak hullámába.

A dolgozat végén fontosnak tartom még egyszer kiemelni, hogy a médiadiskurzus tematizálása és a tuszi nő mint fogalom „jelentéstartalmának” tudatos eltorzítása csak egy komponens volt az elkövetés motivációi között. Ráadásul mindez nem azt jelenti, hogy a háborús nemi erőszak szexuális indíttatású lenne, sőt, azt sem, hogy a ruandai népirtás alatti nemi erőszak szexuális indíttatású lett volna. Sokkal inkább azt jelenti, hogy az akkori helyi vezetés „jó” érzékkel talált taláta meg azt az alapot, amire ráépíthette a nők elleni propagandáját. Más konfliktusokban, például a délszláv háború boszniai szakaszában a bosnyák nők ellen a különböző, főként szerb fegyveres erők által elkövetett tömeges és szisztematikus nemi erőszak esetében a vallási különbségek hangsúlyozása hasonlóan járult hozzá az eseményekhez. A tanulmány keretei nem teszik lehetővé a mintázatok aprólékos bemutatását és elemzését, de a ruandai népirtás alatt elkövetett nemierőszak-esetek számos ponton – mint például a kifosztás, csonkítás stb. – megegyeznek a más konfliktusok idején elkövetett nemierőszak-esetekkel.

Azért tartom fontosnak 23 évvel az események után is elemezni a témát, mert a.) a részben a ruandai népirtás következményeként a Kongói Demokratikus Köztársaságban a mai napig folyó konfliktusok természete még mindig rengeteg szexuális erőszakot szül; b.) a téma kellő feldolgozottsága, visszhangja és jogi szabályozása nélkül ezek az események ismételni fogják magukat minden fegyveres konfliktusban. ☀

Jegyzetek

- 1 http://konfliktuskutato.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=344:nepirtas-ruandaban-1994&catid=42:nepirtasok&Itemid=210
- 2 http://konfliktuskutato.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=344:nepirtas-ruandaban-1994&catid=42:nepirtasok&Itemid=210
- 3 ICTR-96-4-1
- 4 A szerző saját fordítása.
- 5 A szerző saját fordítása.
- 6 Country Assessment on Violence Against Women.
- 7 Saját fordítás. Forrás: <https://archivesofconflict.wordpress.com/tag/rwandan-genocide/>
- 8 <http://www.booksandideas.net/The-devils-from-the-Thousand-Hills.html>
- 9 Saját fordítás. Forrás: <http://www.womenundersiegeproject.org/conflicts/profile/rwanda>
- 10 <http://rwandafile.com/rtlm/pdf/rtlm0101.pdf>
- 11 Arusha egyezmény
- 12 www.rwandafile.org. 1993. augusztusi adás.
- 13 www.rwandafile.org
- 14 Forrás: Idegen Szavak Szótára
- 15 Darlene vallomása. Forrás: <http://www.un.org/en/preventgenocide/rwanda/education/survivortestimonies.shtml>
- 16 Mult-kor.hu: Több tízezer nőt erőszakoltak meg a délszláv háborúban.
- 17 http://w.unictr.org/sites/unictr.org/files/legal-library/140130_prosecution_of_sexual_violence.pdf
- 18 A Tanzánia északi részén fekvő régió legnagyobb városa.
- 19 <http://www.lawyerherald.com/articles/5228/20140407/guilty-rwandans-forgiven-by-genocide-victims-families-20-years-after-1994-tutsi-hutu-slaughter.htm>

- 20 Egyesek szerint az 1996-ban kezdődő első kongói háború egyik fő kiváltó oka a ruandai népirtás volt. A genocídium után a tuszik bosszúja elől – az akkor még Zaire nevet viselő – Kongói Demokratikus Köztársaság Kivu tartományának északi részére menekültek a hutuk. A BBC 2014-ben bemutatott, és hatalmas visszhangot kiváltó dokumentumfilmje Kagame egykori bizalmasait, az RPF egykori tagjait, történészeket, az ICTR főügyészét és egy menekültet is megszólaltat. Az interjúk egybehangzóan állítják, hogy a népirtás után Kagame emberei ezeket öltek- és erőszakoltak meg a megtorlások során, mind az országon belüli, mind a határokon túli menekültek közül. A film továbbá hivatkozik egy, az ENSZ által készített tanulmányra, amely az itt elkövetett atrocitásokról szól, az anyagot azonban titkosították. (Conroy 2014)
- 21 Ez előfordult a kongói megtorlások során (Lipták, 2010:8) és a délszláv polgárháború során, de számos egyéb fegyveres konfliktusban is. (Storr, 2011)

Felhasznált irodalom

- Baines, K. Erin (2004): *Vulnerable Bodies: Gender, the UN and the Global Refugee Crisis*. Farnham: Ashgate
- Biedermann Zsuzsanna (2015): *Genocídium és destabilizáció az afrikai Nagy Tavak Régióban*. Pécs: Publikon Kiadó.
- Brownmiller, Susan (1975): *Against our will: Men, Women and Rape*. United States: Simon & Schuster.
- Csepeli György (2014): Emberek csoportjai közötti konfliktusok. *Kritika, Társadalomelméleti és kulturális lap* XLIII. pp. 11-12.
- de Brouwer, Anne-Marie & Ka Hon Chu, Sandra (szerk.) (2009): *The Men Who Killed Me: Rwandan Survivors of Sexual Violence*. Douglas & McIntyre.
- Diamond, Jared (2009): Malthus Afrikában. In *Összeomlás*. Budapest: Typotex Elektronikus Kiadó, pp. 305-321.
- Glózer Rita (2007): Diszkurzív módszerek. In ovács Éva (szerk.) *Közösségtanulmány - Módszertani jegyzet*. PPTE, Pécs – Néprajzi Múzeum, Budapest. pp. 260-269.
- Gottschall, Jonathan (2004): Explaining wartime rape. *The Journal of sex research*, pp. 129-136.
- Green, Llezlie L. (2011): Sexual Violence and Genocide Against Tutsi Women. In *Race, Racism and the Law*. Kivonatolva: Propaganda and Sexual Violence in the Rwandan Genocide: an Argument for Intersectionality in International Law. *Columbia Human Rights Law Review*, 33, pp. 733-776. <http://academic.udayton.edu/race/06hrights/georegions/afrika/Rwanda01.htm> (2016. december 12.)
- Hatzfeld, Jean (2006): *A bozótvágó kések évszaka – A ruandai gyilkosok vallanak*. Budapest: Ulpius-ház.
- ICTR (1997): The Prosecutor Versus Jean-Paul Akayesu, Case No. ICTR-96-4-1, Indictments, <http://unictr.unmict.org/sites/unictr.org/files/case-documents/ictr-96-4/indictments/en/970617.pdf.pdf> (2017. március 29.)
- Lawyer, Herald (2014. április 7.): Guilty Rwandans forgiven by genocide victims' families 20 years after 1994 Tutsi-Hutu slaughter, *Lawyerherald.com* <http://www.lawyerherald.com/articles/5228/20140407/guilty-rwandans-forgiven-by-genocide-victims-families-20-years-after-1994-tutsi-hutu-slaughter.htm>
- Lipták Zita (2010): *Háborús stratégia? Nők elleni erőszak a Kongói Demokratikus Köztársaságban*. Budapest: Grotius e-könyvtár. http://www.grotius.hu/doc/pub/ZUMONX/2010_159_liptak_zita_szakdolgozat.pdf 2016. április 27.

- Mullins, W. Christopher (2009): “We are going to rape you and taste Tutsi women”: Rape During the 1994 Rwandan Genocide. *Center for the Study of Crime, Delinquency and Corrections Southern Illinois University Carbondale*. http://opensiuc.lib.siu.edu/ccj_articles/6/
- Nowrojee, Binaifer (1996): *Shattered Lives: Sexual Violence during the Rwandan Genocide and its Aftermath*. United States: Human Rights Watch. <https://www.hrw.org/reports/1996/Rwanda.htm> (2016. május 20.)
- Szerző nélkül (2013): Több tízezer nőt erőszakoltak meg a délszláv háborúban. *Multi-kor.hu* <http://multi-kor.hu/cikk.php?id=39791> (letöltés: 2018. okt. 8.)
- Szerző nélkül (i.é.): Népiirtás Ruandában 1994. *Konfliktuskutato.hu* http://konfliktuskutato.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=344:nepirtas-ruandaban-1994&catid=42:nepirtasok&Itemid=210 (letöltés: 2016. május 29.)
- Tarrósy István (2011): *Kelet-Afrika a fejlődés útján*. Pécs: Publikon Kiadó
- Tarrósy István (2014): Women Entrepreneurs And Business Inequality in Rwanda. Afrika Insider. *Afrikainsider.com* <http://afkinsider.com/57699/women-entrepreneurs-business-inequality-rwanda/>
- T.Horváth Attila (2008): Purgatórium és népakarat: a ruandai megbékélési törekvések mérlege. *Külgügyi Szemle*, 4, 140-155.
- T. Horváth Attila (2008): Agathe Uwilingiyimana (1953–1994) Ruanda mártír miniszterelnöke. *Afrika Tanulmányok*, 2.1, 86-89. http://www.afrikatanulmanyok.hu/application/essay/527_1.pdf (2016. május 25.)
- Storr, Will (2011): The rape of men: the darkest secret of war. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/society/2011/jul/17/the-rape-of-men> (2017. március 31.)
- Straus, Scott (2006): *The Order of Genocide*. Cornell University Press.
- United Nations (1998): Rome Statute of the International Criminal Court. On-line: [http://legal.un.org/icc/statute/english/rome_statute\(e\).pdf](http://legal.un.org/icc/statute/english/rome_statute(e).pdf) (2016. május 29.)
- United Nations (2007): Statue of the International Tribunal for Rwanda. On-line: http://legal.un.org/avl/pdf/ha/ictr_EF.pdf (2016. május 29.)
- United Nations (2014): Country Assessment on Violence Against Women – Rwanda. On-line: http://www.un.org/womenwatch/ianwge/taskforces/vaw/VAW_COUNTRY_ASSESSMENT-Rwanda-1.pdf
- Yanagizawa-Drott, David (2014): Propaganda and Conflict: Evidence from the Rwandan Genocide. *Quarterly Journal of Economics*. <https://yanagizawadrott.files.wordpress.com/2016/02/rwandadyd.pdf> (2017.január 10.)

További felhasznált anyagok

- Conroy, John (2014): Rwanda’s Untold story, *BBC*.
- <https://www.youtube.com/watch?v=A4DKBgJlif8&t=1551s>
- www.rwandafile.com
- www.genocidearchiverwanda.org.rw

A szerzőről

Eötvös Loránd Tudomány-
egyetem (ELTE), Társadalom-
tudományi Kar, kulturális an-
tropológia mesterdiploma.
Doktorjelölt, ELTE Társadalom-
tudományi Kar, Szociológia
Doktori Iskola, Interdiszciplináris
Program
Kutatási területe a háborús
nemi erőszak, kutatásának
központjában a ruandai
népirtás és a délszláv háború
áll.

About the Author

MA in Cultural Anthropology,
Eötvös Loránd University (ELTE),
Faculty of Social Sciences
Doctoral Candidate, Doctoral
Program at ELTE, Faculty of
Social Sciences, Doctoral School
of Sociology, Interdisciplinary
Studies Programme
Her research field is conflict
related sexual violence with a
focus on the Rwandan Geno-
cide and the Yugoslav Wars.

@

l.annaluca@gmail.com

English Abstract

“We want to know how sweet Tutsi women are” – The role of media discourse in genocidal rape

The article presents the characteristics of sexual violence during the Rwandan Genocide at the beginning of the 1990s. Towards the explanation of the phenomenon of conflict related sexual violence, it introduces the milestones of the history of the country and the xenophobic narratives which had led to genocide. Then, with the main focus on media, it analyzes survivors’ testimonies and media materials, to demonstrate how the narratives appeared during the perpetration of rape. The aim of the research is to reveal the power of media with highlighting how political narratives influenced the characteristics of sexual violence.